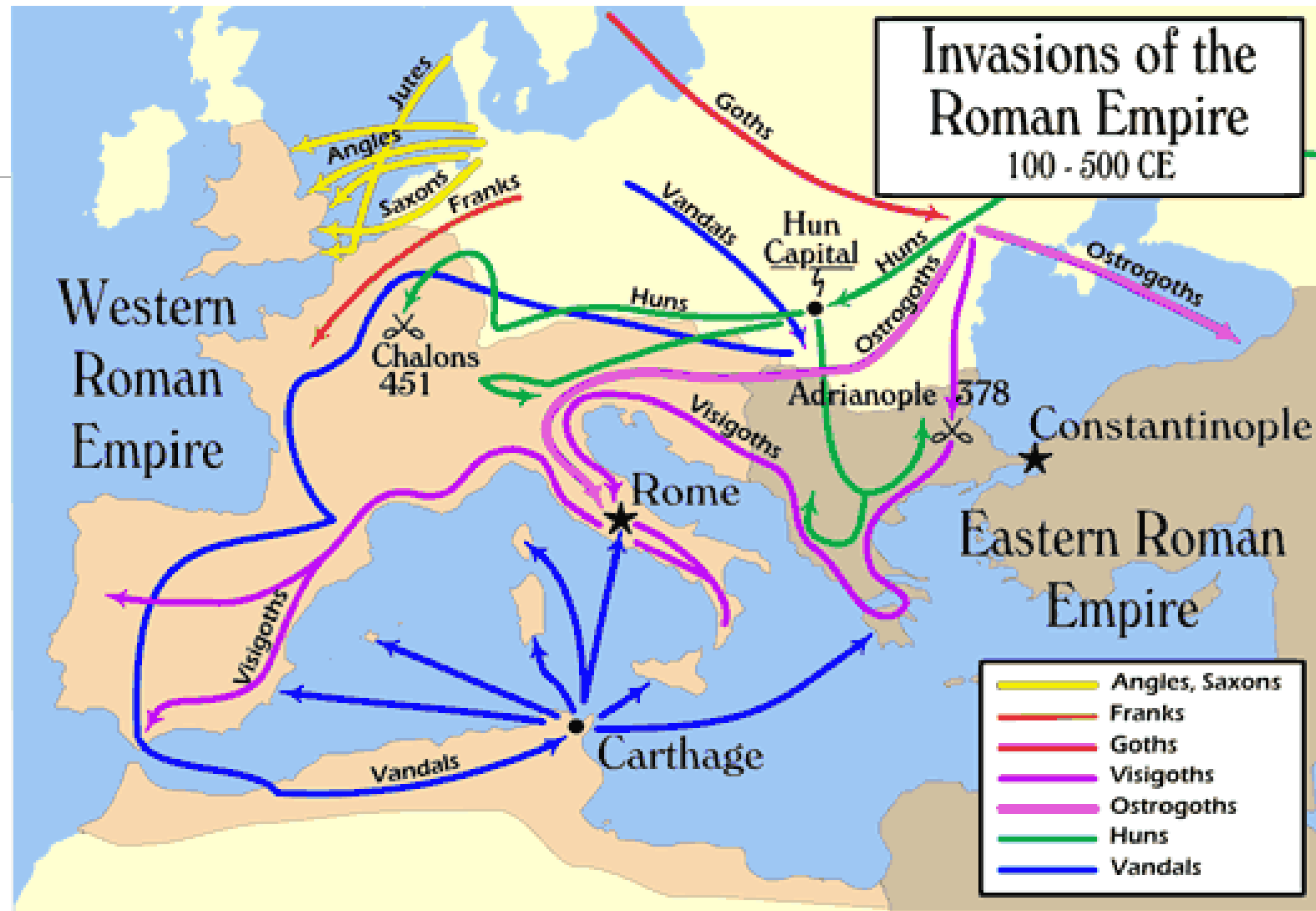

Hrvatska kulturna i politička povijest

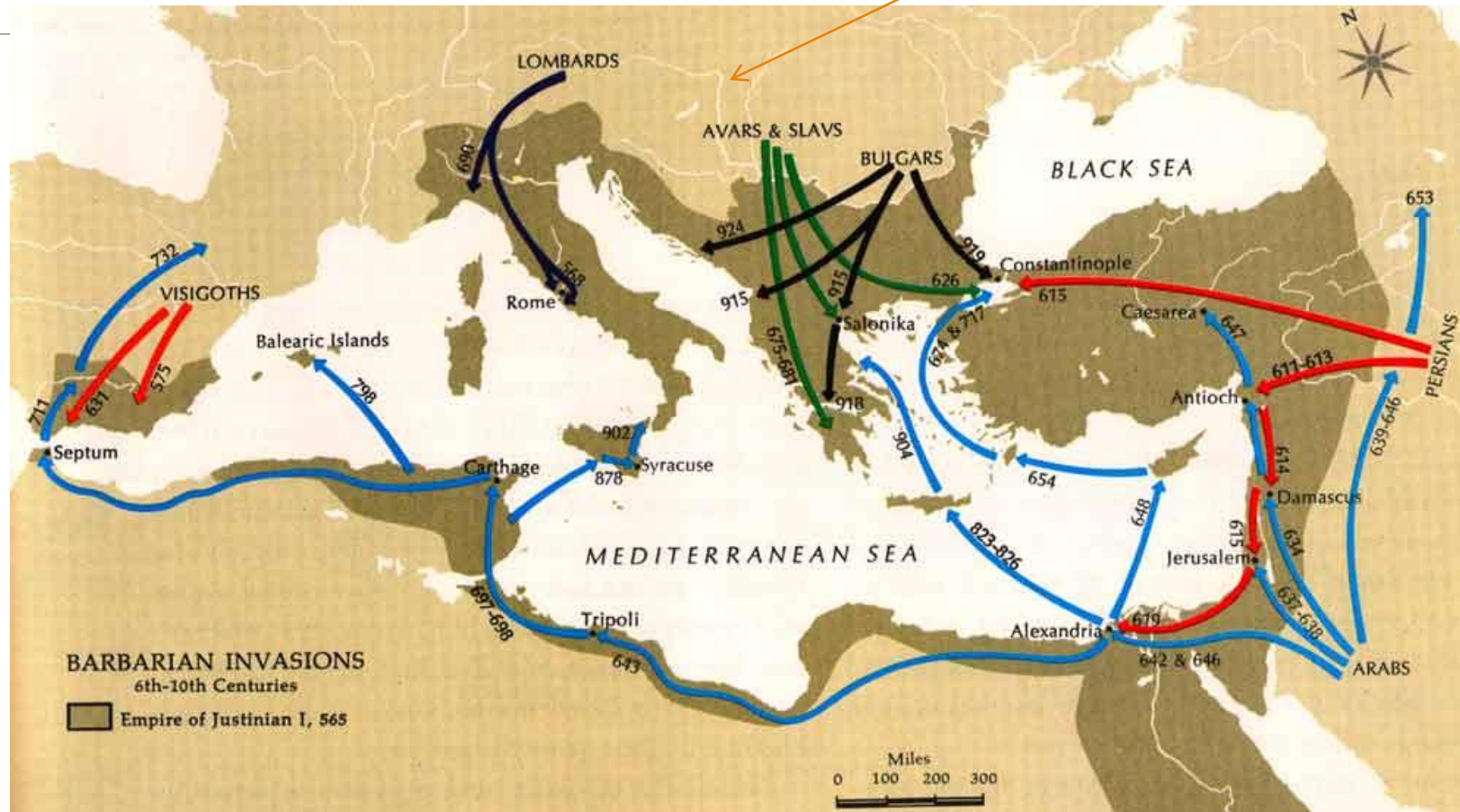
RANO DOBA

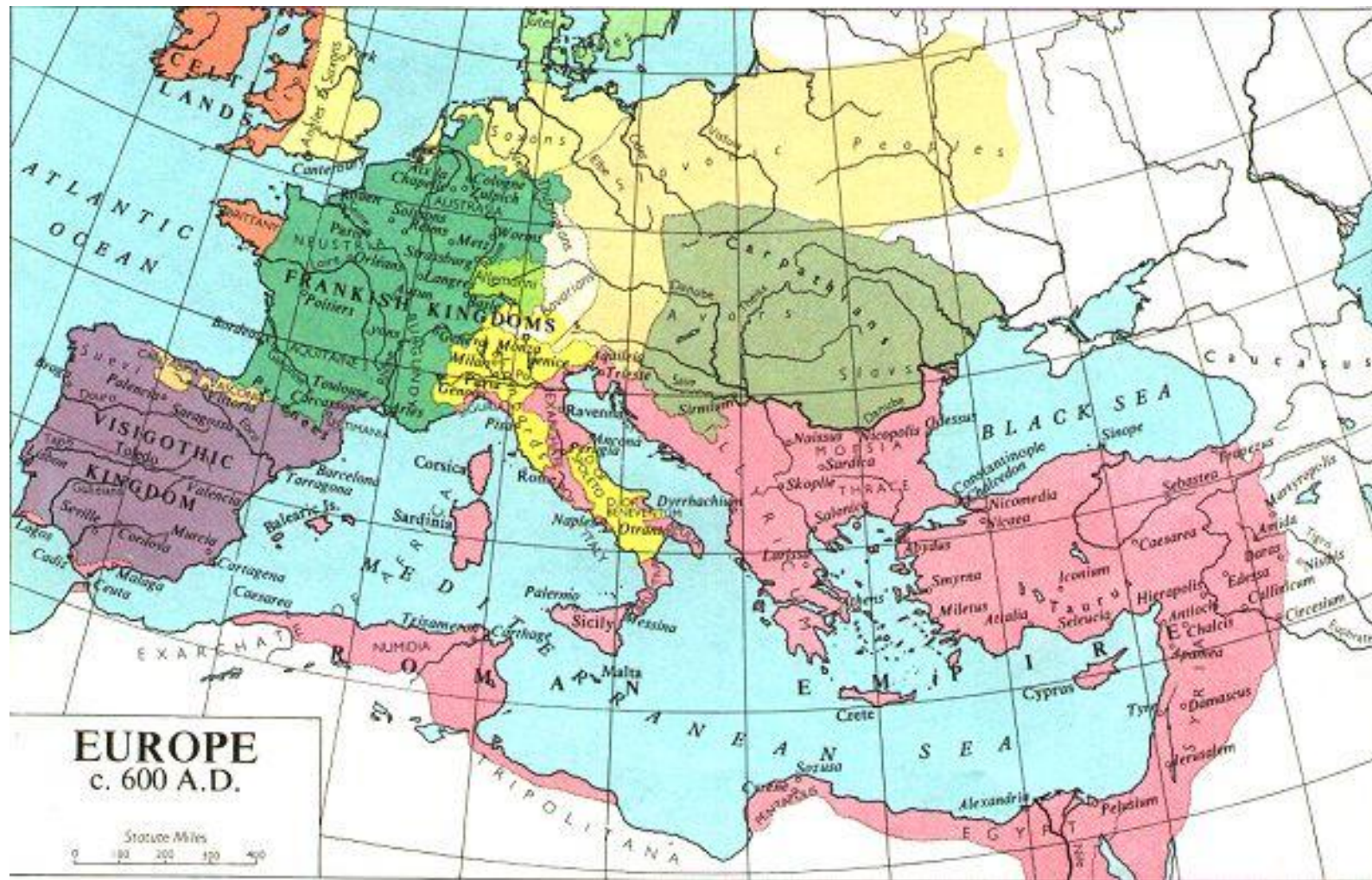

SEOBE SLAVENA, AVARA I ARAPA
(7. ST.)
BUGARA (10.)

DOLAZAK
MAĐARA (10.
ST.)

Kontekst

4.-7. st.

Raspad Zapadnog Rimskog Carstva

6.-7. st

Doseljenje barbara

Kristijanizacija Europe

Kraj 6. i 7. st. – nastanak slavenskih država na hrvatskom području

9. st.: nastanak hrvatskoga kneštva

Najstariji spomeni hrvatskih krajeva

1. U izvorima Papinske kurije (kurija = dvor)
2. U kronikama i diplomatskoj građi nastaloj na franačkom dvoru za vrijeme kralja i cara Karla Velikog

Papa Grgur I. Veliki (590.-604.)

- Iz njegova pontifikata sačuvano je više od 850 papinih pisama!
- Upućena raznim europskim državicima i svećenicima

Pisma pape Grgura I.: službena korespondencija

Dio pisama odnosi se na hrvatske krajeve

- Najviše na Salonu

Pisma govore o crkvenoj upravi u Dalmaciji

Svjedoče o odnosima dalmatinskog svećenstva s papom

Podaci o provalama Slavena na područje Ilirika (današnjih hrvatskih krajeva)

Liber pontificalis

Liber pontificalis = Pontifikalna kronika

- Povijest papa
- Zbirka kratkih biografija papa u kronološkom nizu
- Od sv. Petra do 15. stoljeća
- Jedan od najvažnijih izvora za srednjovjekovnu povijest papinstva

Papa Ivan IV.

U Liber pontificalis nalazi se i biografija pape Ivana IV. (640.-642.)

- Kaže se da je bio *natione Dalmata*
- Šalje opata Martina u Dalmaciju i Istru kako bi otkupio zarobljenike
- Odredio je i da se skupe relikvije svetaca iz Dalmacije i Istre

IOHANNES, natione Dalmata, ex patre Venantio scolastico, sedit ann. I mens. VIII dies XVIII. Hic temporibus suis misit per omnem Dalmatiam seu Histriam multas pecunias per sanctissimum et fidelissimum Martinum abbatem propter redemptionem captivorum qui depraedati erant a gentibus. Eodem tempore fecit ecclesiam beatis martyribus Venantio, Anastasio, Mauro et aliorum multorum martyrum, quorum reliquias de Dalmatias et Histrias adduci praeceperat, et recondit eas in ecclesia suprascripta, iuxta fontem Lateranensem, iuxta oratorium beati Iohannis evangelistae, quam ornavit et diversa dona optulit: ubi supra, arcus argenteos II, qui pens. sing. lib. XV, simul et alia vasa argentea multa. Fecit autem ordinationes II per mens. decemb., presbiteros XVIII, diaconos V; episcopos per diversa loca numero XVIII. Hic demisit omni clero rogam integram. Qui etiam sepultus est ad beatum Petrum apostolum, sub die III id. octob. Et cessavit episcopatus mens. I die XIII.

Važnost Liber pontificalis

Saznajemo da su Slaveni doselili na područje Ilirika – kraj. 6. i poč. 7. st.

Kontakti Slavena s rimskom kurijom

Kontakti Slavena s latinskom pismenošću

Upoznavanje Slavena s kršćanskom kulturom

Etnogeneza Hrvata

Različite teorije

- Razvoj Hrvata od Slavena iz 6./7. st.

Znamo da u 9. st. postoje slavenske kneževine na području hrvatskih krajeva

- Dolazak Hrvata u 9. st.

Te kneževine su dio Karolinškog carstva

* Niz drugih teza

Karolinško carstvo

U 9. st. postoji Karolinško kraljevstvo

800. g. – postaje Karolinško carstvo

To je država izvorno germanskog naroda
Franaka

Širenje: obuhvaća područje današnje
Francuske, Njemačke, dijelova Italije i središnje
Europe

481

Teritorij
Franačkog
kraljevstva (od
800. carstva)

za vrijeme
Karla Velikog

Annales Regni Francorum

Anali Franačkog kraljevstva

- 741.-829.

Više autora

Glavni redaktor bio je najvjerojatnije Einhard

Annales Regni Francorum sadrže podatke o knezu Ljudevitu Posavskom

- Knez Posavske Hrvatske 810.-823.
- Anali ga nazivaju *Liudewitus, dux Pannoniae inferioris*
- Spominju njegovu pobunu protiv Franaka

VAŽNOST KRONIKE

Doznajemo da su sjeverni hrvatski krajevi nastanjeni Slavenima

Postoji državna organizacija – kneževina

Ahenski mir

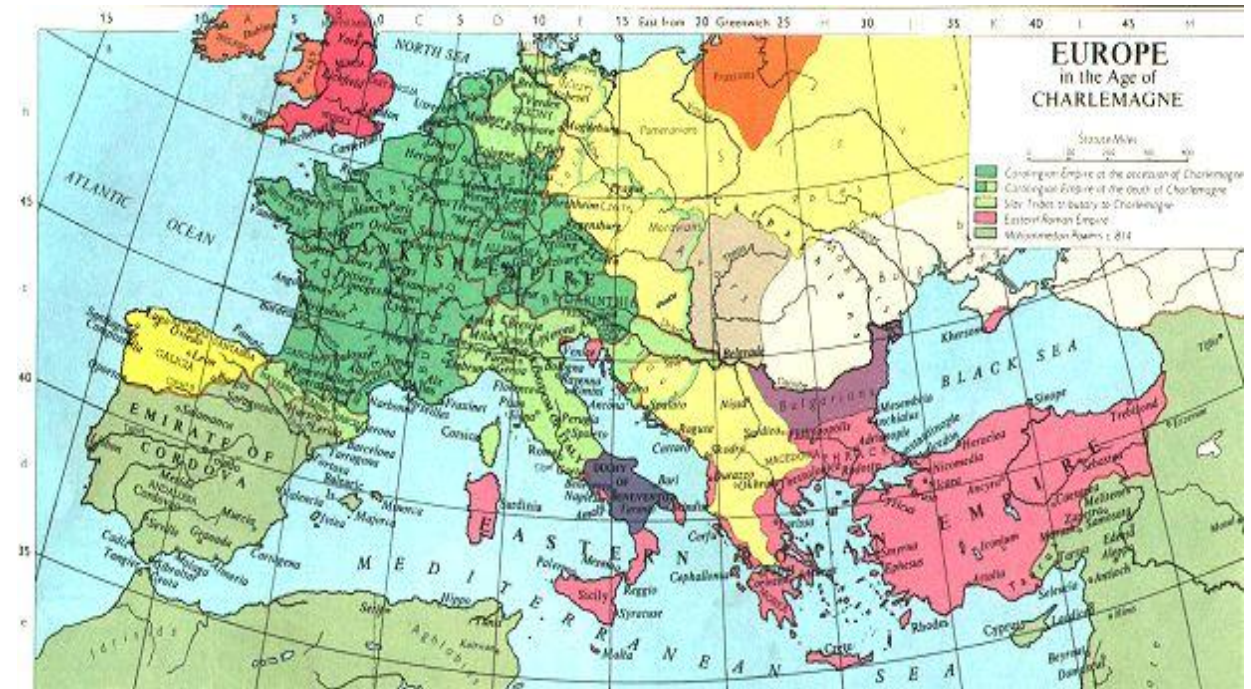
812. Mir između Bizanta i Karolinškog carstva

Bizantu pripada

- Dalmatinski otoci i gradovi

Vlast Karolinškog carstva

- Dalmatinsko zaleđe

Južna Hrvatska

Od sredine 9. do početka 12. stoljeća

Razdoblje hrvatskih “narodnih” vladara – misli se na razdoblje do dolaska Arpadovića na vlast

Znamo za ukupno 29 vladarskih isprava, odnosno diplomatskih dokumenata nastalih na dvoru hrvatskog vladara

Razvoj hrvatske kneževine u 9. st. i hrvatskog kraljevstva od 925.

Knez Trpimir (oko 845.-864.)

- Saznajemo da je hrvatsko kneštvo dio Karolinškog carstva
- Dolaze benediktinci
- Kristijanizacija
- Dobri odnosi s dalmatinskim biskupima

Trpimirova darovnica

Isprava hrvatskog kneza Trpimira iz 852.

Najstarija isprava nastala na dvoru nekog hrvatskog vladara

Prvi zapis u kojem se javlja ime hrvatskog naroda (Trpimir se javlja kao dux Croatorum)

Sadržaj

Trpimir – knez Hrvata

Odnosi se na crkvu sv. Jurja u Putalju

- Potvrđuje darovnicu Trpimirova pretodnika, kneza Mislava, Splitskoj nadbiskupiji i crkvi sv. Jurja (potvrda prava vlasništva određenih zemalja i kmetova)

Uređenje gospodarskih odnosa u Hrvatskoj – regulacija ubiranja crkvene desetine – splitski nadbiskup stječe pravo ubirati ovaj porez s kliškog kneževskog posjeda

Sastavljena po uzoru na franačku kancelariju (Hrvatska je kao kneževina tada u sklopu Franačkog carstva) – to nam svjedoči forma invokacije

Iz isprave saznajemo i podatke o uređenju hrvatske kneževine

Znamo za kneževe dužnosnike, koji mu pomažu u upravi: npr. župan, dvorski kapelan

Kneževska središta u Bijaćima i Klisu

Gottschalk (oko 805.-869.)

Benediktinac

Teolog i pjesnik

Niz teoloških traktata (najpoznatiji *De Trina Deitate*)

Zalaže se za doktrinu o predestinaciji

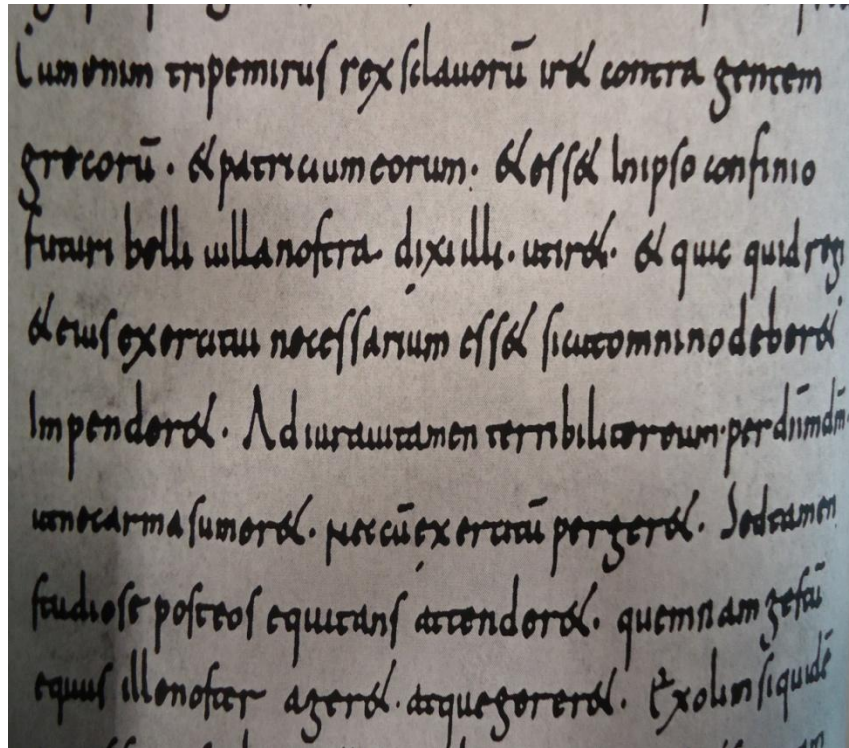
Zbog toga je prognan iz Franačke

U izgnanstvu boravi na dvoru hrvatskog kneza Trpimira sredinom 9. stoljeća (846.-848.)

- U jednom od svojih traktata
- Podaci o Trpimiru i njegovim ratnim sukobima

Naziva Trpimira “rex”
(premda je Trpimir bio knez – dux, a ne kralj)

Gottschalk naziva
hrvatskog kneza
Trpimira
“kraljem”:

*“Cum enim
Tripemirus rex
Sclauorum iret
contra gentem
Grecorum...”*

Sredina 9. st.